

I STRA

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-88.
Uredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajin
LJUBLJANA Erlavčeva 4a

»Najpovoljnije rješenje manjinskog pitanja pretstavljaju revistija granica koje bi se imale odrediti u skladu s etnografskim granicama.«
Dr. Komi-Nicolussi in engl. reviji »Headway«.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSkih EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

ODMEV SPREMENBE V ANGLIJI

V Angliji se je dolgo časa vodila borba med dvema silama, Cesar pa najynost ni mogla jasno spremiti. Eden je kod znanji minister dolgo časa v nakritičnih trenutkih dajal vsemu evropskemu ljudstvu važno in veliko oporo nasilnemu in nezadržanemu gibanju fašizmov. Toda, jasno je bilo opaziti, da se je moral vedno, ko bi prignal borbo skoro na nož, ali vsak, ko bi se moralo na eno ali drugo stran odločiti, umakniti in počasi omiliti svoje energije nastope. Sila ki je stala v njegovi lastni domovini njemu nasproti, je bila dovolj močna, da je z lahko povodenila njegove energije goste. Končno je ta sila tudi zmagača in ga prisilila s tem tudi k odstopu. Zmagal je proti njemu angleški egoizem. Kar naj mu bo olepšano ime. S tem dogodkom pa se je v Evropi naglo ojačala druga stran ki je stala v borbi nasproti. Edenu in ki grozi z nasiljem uničiti vso evropsko in svetovno civilizacijo. Anglija je šla v tem celo še korak dalje in je celo obljubila podporo tej drugi strani.

V zadnjem času je stalo v ospredju angleške znanje politike vprašanje ureditve razmerja med Anglijo in Italijo. Izgleda in skoro gotovo je, da je tudi to bilo glavni povod nagli spremeni v angleški zunanji politiki. Eden je namreč po odstopu izjavil med drugim: »Če ne bi dal ostavke, bi bila moja dolžnost, da parlamentu izjavim, da verujem v uspešno angleško-italijanskih pogajanjih, da so sicer vmešne nevarnosti, ki jih pa bomo vseeno prebrodili, in ki bodo prinesle pomirjenje Evrope. Na žalost, jaz nisem mogel v resnici v to verovati, ker sem mislil popolnoma nasprotno.« — Ta Edenova izjava je dovolj jasno označila njegovo gledanje na angleško-italijansko razmerje, in tudi sklep, ki ga mi lahko izvajamo v zvezi s to spremembo, nam je jasen.

Važno je omeniti ob tej priliki še eno izjavo znanega angleškega politika Churchilla ki se je v svojem govoru v parlamentu dotaknil tudi vprašanja Edenove ostavke v zvezi z razmerjem Anglije z Italijo. On je izjavil: »Mussolini je dobil in kraljevska oblast in sila britanskega cesarstva ništa mogli omogočiti uspeha nalogi, ki smo jo poverili bivšemu ministru za zunanje zadeve z občo voljo parlamenta.« — Dalje je še govoril o Italiji, in izjavil: »Gotovo je, da bo ona od nas zahtevala mnogo, a zelo malo je, kar bi mi lahko dobili, razen ustavitve dolge in neizvzavane akcije proti nam. Vlada se je angažirala za novo politiko in demokratske države so zaskrbljene in uplašene. Z druge strani pa avtoritativni voditelji ne krijejo svojega veselja. Oni vedo, da so odnesli zmago.«

Brez dvoma bo dala ta ostavka povodu, da se bo pričela tudi v angleškem notranjem političnem življenju borba med dvema taboři, bolj jasno očrtavali. Za nas pa to seveda sedaj ni važno. Važnejše je drugo, namreč, koliko dobro morale se ostale evropske demokratske države slediti Angliji in odstopati pred avtoritativnimi državami. Zadnji nastop Francije kaže, da to ne bo tako hudo. Zlasti prvi njen odgovor je bil zelo energičen. Odmev, ki ga je imela ostavka znanega ministra Anglije, se je najbolj odražal v fašističnih državah, zlasti v Italiji. To bolj v fašističnih masah, kot pa uradno in na zunan. Navdušenje, ki ga je povzročila ta zmaga, je bilo med fašističnimi legijami veliko. Zakrilo je za trenutek celo vse ostale nevarnosti, ki jih tarejo. Učinkoviti pa bo ostalo to naizbrje, da bo imel spoznanje in splošni vsa porajanja, ki se vodijo, tudi kak materialen učinek. To pa se ho šele pokazalo in šele v tem trenutku se bo videlo, kako daleč sega lahko pogled zunanje politike tako velike sile, kakor je Anglija.

OBOROŽEVANJE VELESIL NA MORJU

Ljubljana, 28. februarja 1938. (Agis) — Skrbno in vsestransko utrjevanje posameznihmej držav, ki je šlo v milijonske in milijardne stroške, se je v zadnjih dvoh, treh letih preselilo na morje in zavzema čimdalje večji obseg. Oboroževanje držav na morju presega že vsako drugo konkurenco in da tudi največjemu laiku sklepato o načinu bodočega bojevanja.

Za nekaterimi deli naše državne mornarice na suhem so med l. 1930 in 1935, ter manjši deli nje posete, zrastle pravi kitajski zidovi. Danes ni več zaslediti kakih posebnih del na utrjevanju mornarice pa laliko v dnevnem časopisu zasledujemo z malimi presledki vesti, ki poročajo o novih splavitvah vsakovrstnih bojnih ladij. In odkar se je preneslo oboroževanje držav s suhe zemlje na morje, je naša država pridobila na vrednosti zaradi izvrstnih pomorskih baz dalmatinske obale. Pričelo se je milijono letkovanje in je čisto, da, saj se geta namerava ni hotela izogniti prav nobena država, četudi se je še nedavno prej trkala na prvi kot nepremakljiva. Važnost bodočih zmag so je prenesla s kopnega na morje in kot trdijo vojaški strokovnjaki, silozensko bojevanje in zmagae bodo samo v velikansko zgubo posameznih držav. Lep zgled za to nam je izvojevanje zmagae v Abešiniji, ki je zahtevalo 15 milijard fr.

Ze tri leta traja lo pomorsko oboroževanje, in kot je razvidno iz raznih napovedi posameznih držav bo trajalo še nadaljnja tri leta, kajti v nadaljnjih treh letih nameravajo velesile izpolniti svoje vojne mornarice kot sledi:

Anglija je imela l. januarja 1938 1.296.000 ton, od tega pripada, 1.116.200 ton modernim tipom. Januarja 1941 pa bo angleška mornarica obsegala 1.640.000 ton in od tega 1.489.000 ton brodovlja moderne tipa.

Nemčija sme, po pogodbi imeti le 35 odstotke toneže, a danes ima skoro 91.000 ton modernih brodov. Do januarja 1941 namerava Nemčija zgraditi še toliko bro-

dovja, da ga bo imela za 323.000 ton.

Italija ima danes 379.000 ton novih ali moderniziranih brodov. Po zadnji napovedi bo l. 1941 imela 478.000 ton, vendar je naknadno povečala svoje načrte za nekaj novih čolov: za dve oklopnici po 35.000 ton imenovani »Roma« in »Impero« itd., tako da bo leta 1941 obsegala italijanska mornarica 600.000 ton.

Združene države Severne Amerike so imele v januarju 1938 god, 1.163.000 ton, od te vsote 918.000 ton moderne brodovja. Po napovedi predsednika Rosvelta je vlada Združenih držav sklenila povečati brodoge za 25 do 35 odstot. Tako bodo Združene države razpolagale v letu 1941 z brodovljem, ki bo šlo skupno 1.483.000 ton.

Japonska ima danes brodoge s 711.000 tonami. V gradnji ima dve veliki oklopnici in mnogo drugih čolov. Znano pa je, da gradi Japonska ladje velikauke, ki obsegajo nad 40.000 ton.

Francoska mornarica obsega danes 511.000 ton moderne brodovja. Leta 1941 bo imela 545.000 ton samih modernih čolov, pri čemer pa je, da bo Francija svoji dodajala večkrat spremenila in znatno povisala tonežo tako, da bo dosegala 600.000 ton, sicer bi mogla prepušiti četrto mesto, ki ga danes zavzema, svoji konkurentinji Italiji.

Če naredimo kratek pregled po navedenih francoskega generalštaba, bo razmerje med posameznimi zvezami tako le:

Berlin—Rim—Tokio

400 divizij na suhem, 2-milij. ton na morju,

4.000 ton v zraku

London — Pariz — Washington

250 divizij na suhem, 3,5 milij. ton na morju,

6.000 ton v zraku nosil. bombarderjev,

K mirovnem bloku pristevajo tudi Rusijo, ki ima: na suhem 250 divizij, na vodi neznanu, v zraku 3.000 ton, tako dobi mirovni blok znatno premoč nad napadalnimi državami.

VOJNA ODŠKODNINA JUGOSL. DRŽAVLJANOM IZ PRIMORJA

Ljubljana, 1. marca 1938. Vsa v sled vojne vihrer razrušena mesta in vasi ob Sotici na bojni fronti so se dvignile iz svojih ruševin, ker je Italija plačala iz svojih škod za pomočnice in nepremičnине svojim novim državljanom rojenim na njemem ozemlju. Mnogo ljudi iz bivše Kranjske in Štajerske pa je službovalo na Primorskem med vojno in so zapustili svoja bivališča, ko so okupirali Italijani to ozemlje. Tudi mnogi donatniki Primorci: uradniki, učitelji, vojni ujetniki itd. so se izselili z rodnine krude sem v Jugoslavijo takoj po polomu brez vojne odškodnine za svoje v sled svetovne vojne izgubljene imetje.

Naše agilno društvo Soča-Matica je tako pričelo z akcijo o povračilu te vojne škode in že 1922 je zbralo 735 prosejnih svojih članov, ocenilo njih škodo in vse predložilo potom pokrajinske vlade v Ljubljani ministru za socialno politiko. Tu se je nabralo že do 1924 nad tisoč prošnje reflektantov za vojno odškodnino, a danes prvi brez upa zmagae približno 2000 takih vlog v arhivu ministruva socialnega skrivanja. Nasi Primorci so potom Soče in Saveza v Beogradu vrtili in trkali na vseh vrstah, da bi prišli do svoje opravičene vojne odškodnine. Vlada je bila 1929 že skoraj pripravljena ugoditi njih pravičnim zahtevam. Vse intervencije so se zagotovitve uspešen razvoj in bil je v finacijsko-ekonomskem odboru že izdelan pravilnik za likvidacijo te vojne odškodnine, a zopet je nekje obšla la zaveza, ker so se izpraveali odgovorni činitelji, kdo naj plača, Italija ali Jugoslavija, oziroma skopna konvencija.

Positivno vemo, da je delna krivda tudi na vseh naših narodnih zastopnikih in politikih dravske banovine, ker se niso zadostno brigali za to važno gospodarsko akcijo. Odškodnina bi znašala po cenah Soče (dr. Puc) ter odborov vojnih oškodovancev v Mariboru (dr. Fornazarić) in Ljubljani (dr. Matej Pretnor) okroglo 60.000.000 Din, kar pomeni lepo pridobitev za gospodarski razmah našega socialnega življenja v Dravski banovini. Unillivo, da sedaj ponovno pozivamo vse naše slovenske državne poslance in politike vseh strojev in narodni skupščini, da zaviljajo svoje rokatv in stopijo pred našo vlado s svojimi formuliranimi zahtevam, kar 60.000.000 Din pomeni izdatno gospodarstvo pridobitev za našo obmejno banovino.

Društvo Soča-Matica je zopet sprožilo to ekonomsko gibanje o plačilu teh vojnih odškdin in v zvezi s svojo člano a tudi tukajšnje oškodovane rojake iz dravske

banovine širom Jugoslavije da sestavijo svoje cente in ter jih predložijo ministruva socialno politiko in narodno zdravje. Dne 26. februarja je predaval gospodarski strokovnjak iz tržaškega predvojnega življenja odvetnik dr. Matej Pretnor o teli vprašanju in natlačena je bila dvorana pri Levu v Ljubljani. Iz njegovega zanimljivega predavanja sklepamo, da jo po senzermskih pozbodi Avstrija plačala Italiji odškodnino za njene oškodovance na njenih tleh in analogno mora to plačati tudi našim državljanom prevzročeno škodo za teli teli. Tako pridejo do odškodnine tudi vsi oni bivši avstrijski uradniki in javni usameščenci, ki so danes jugoslovanski državljani, dani imajo Primorci po svoji pripadnosti ali domovinstvu in teli je nad 40 odstot veseli še neplačenih vojnih oškodovancev. Naša vlada mora zahtevati to povračilo, ker je Italija prejela avstrijsko odškodnino tudi za te današnje reflektante na vojno škodo, ker je bila Italija plačana vsa škoda napravljena na današnem ozemlju. Sveža dožnja vsake države in v njenem lastnem interesu je povrnitev vojne škode svojim oškodovancem. Avstrijski »Kriegsentschädigungsfund« je bil zato ustanovljen, da pridejo do svoje pravice tudi naši jugoslovanski državljani, ki so zgubili svoje imetje na svojih teli v danes italijanski Julijski Krajini.

Mariborski delegat odbora vojnih oškodovancev dr. Fornazarić je povedal bridko resnico, da se niso naša država, niti naši slovenski poslanci in jugoslovanski politiki brigali za rešitev te njihove socialne zadeve v Dravski banovini. Zbirali so, ocenili vojne škode izven Soče in mariborskega odvoja. Pokojni dr. Gregor Zerjav je dosevel v skupščini, da se je priznala z glasovanim upravičenost teli zahtev vojnih oškodovancev po izplačilu odškodnine. Z njegovo prezgodnjo smrtjo je bilo pokopano tudi to važno vprašanje. Morda so mnogi reflektanti predlagali prevelike odškodninske zahteve in so vsled tega skrivali, da se niso posrečila naša prizadevanja. Katera moramo sedaj ponovno usmeriti tako pravilno, da se v interesu vseh oškodovancev in našo državo pravično določi ter oceniti vsa vojna škoda. Skoraj vsi vojni oškodovanci bivajo v dravski banovini in umestno bi bilo, da se poveri ugotovitvi resničnih odškodninskih ocen kraljevske banokni upravi v Ljubljani, ki naj pritegne k sodelovanju zastopnike društva Soča-Matica za njeno članstvo, odbora vojnih oškodovancev v Mariboru in ter sedaj ustanovljene v Ljubljani. Vsaka zloraba naj

Još o pisanju naših mjesnih imena

Prijamlo: Koja je izišla 27. februarja 1938 u »Politici« i u još nekim listovima zasluzuje da se još koja kaže o pisanju naših mjesnih imena po dnevnicima i novinama Jugoslavije. Da se samo upitamo bi li te novine htjele pisati na primjer Neusatz ili Ujvidek kad bi im nekto poslao neku relikvu gdje se govori o tim mjestima i ako bi zamjerka bila neuporedivo blaža da jedan Madžar iz Novog Sada kaže Ujvidek ili Svaba Neusatz bez razlike da li pripada Krafu, Moseru, Hassingeru ili komu drugome. To je jedna bolna činjenica da se novine u Jugoslaviji natječu, koja će jače istaknuti italijansko obilježje lire i uopće Julijske Krajinie. Nadavac—bolna! Time se nada pravdati slavenska velikodušnost, već to miriši u najmanju ruku na nesvijest i nesposobnost poštivanja svoga. Kakvi smo takvi smo, ali ta ista novina u rubrici »Medju nama« bunila se protiv stranih natpisa a Postojna je svakako čišća od Novog Sada. Petrovarada i mnogih drugih mjesta u Jugoslaviji. Valjalo bi ipak skrenuti ozbiljno pažnju redakcijama svih novina u Jugoslaviji da imena Istre i Gorice pišu našim jezikom, i ja vjerujem da zajedno sa mnim svaki emigrant najenergijeje prostestra protiv ovakve »spakcedrake« i iznakaživanja naših imena. Bilo bi dobro da to u ime svih nas i naš Savez uradi!

Neka ne misle gospoda u redakcijama naših novina da će takvim postupkom udobrovolliti Talijane, jer oni još i danas pišu za Split—Spalato, Ragusa, Sebenico itd., itd. U Postojni ni oko nje nije 1918 bilo nikoga tko bi razumio riječ Postumia i neholiche se siećam kako su se vojnici u vlaku za Postojnu pripravili kuda putuju — »A. Pistoia« — veli jedan — »No, a Postojna« — vele drugi i niko od njih nije znao kuda putuje, jer se tada još nije znalo ni za »Velebne pečine u Postumiji«.

Malo—više inteligencije — barem to — ne bi bilo na odmet u redakcijama. am.

Dr. Josip Wilfan u Zagrebu

Zagrebački »Obzor« od 25. pr. mj. donosi: Od jučer boravi u Zagrebu predsjednik kongresa evropskih narodnih manjina dr. Josip Wilfan, uz dra E. Besenđjaka posljednji narodni zastupnik istarskih Hrvata i Slovenaca u rimskom parlamentu. Dr. Josip Wilfan, koji stalno boravi u Beču, nalazi se od nekog vremena u Jugoslaviji, pa je nakon Novog Sada i Beograda posjetio sada i Zagreb. Tu ostaje, kako smo informirani, još danas, a sutra kreće u Ljubljano, odakle će se vratiti u Beč.

am.

Umro je Gabriele D'Annunzio

D'Annunzio je umro u ponedjeljak. God. 1924. dana mu je bila titula »Princepe di Montenevoso« (Knez od Sniježnika) za zasluge koje je iskazao svojih domovini upadom u Rijeku.

OD KAVARNE FABRIS DO VLADIVOSTOKA

Splošno znani tržaški humorist je na vprašanje, kod bitavo Slovani odgovoril: »I principa del café Fabris (znana kavarna u Trstu blizu nekdanje vojašnice) e i un fino a Vladivostok«.

se kaznuje z denarno globo. Tako bi imela komisija kr. banke uprave s pravnikimi konzulenti dr. Pucem, dr. Fornazarićem in dr. Pretnerjem prijetno dolžnost, da organizira vse podrobne čeanitve vseh oškodovancev in jih predloži finančnemu ministruva v končno odobritev.

Vsi naši narodni poslaniki naj se resno lotijo dela, ker je vsakomur jasno, da bi vsota 50—60.000.000 Din razmahnila narodno gospodarstvo in zboljšala socialne razmere vsega našega naroda.

Savezu jugoslovanskih držitev naših emigranтов v Beogradu pa pripočitamo, da sodeluje z vsemi svojimi 45 edinicami pri te važni akciji za dočeno vojne odškodnine vsem svojim članom in zbiralo prošnje s četnicami vsa škode napravljene našim državljanom, ki so se morali vsled svojih socialnih in političnih razmer izseliti z našega narodnega ozemlja, ki se danes imenuje Julijska Krajina v Italiji. Na delo, da bo zapravljeno z brezbrzičnostjo se te hrvice svoje pravice!

Važnejši smo ee. odvetnikom dr. Puc, dr. Fornazariću in dr. Pretnerju, da so znova oživišjo za nas tako važno gospodarstvensko akcijo.

Od Soče do Rečine -- od Triglava do Kamenjaka

Novi dušni pastir v Dekanih

Trst, marca 1938. Na mesto umrlega župnika Slamica je bil poslan za dušnega pastirja v Dekani mišič slovenski duhovnik Margon. Takoj po svojem prihodu so ga pozvali na občno, kjer so od njega zahtevali, da naj opusti docela slovenski jezik v cerkvi in uvede v čisto slovenski župnijski samo italijansko.

Novi župniki

Trst, marca 1938. Za razna razpisana in celo delj časa nezasedena župnijska mesta so zaprosili tudi nekateri slovenski in hrvaški duhovniki. Politične oblasti pa niso dale svoje pristanka.

Komunisti u Puli

Pula, konec februara 1938. Prošla su tri mjeseca da leže u zatvoru u Trstu profesor De Simone iz Napoli, koji je predavao na državnoj gimnaziji u Puli, učitelj Filipi sa dvadesetoricom seljaka iz Motovuna, a s njima i Alfred Štiglič, Julij Revelante, Rakić i Josip Jež, svi iz Pule. Amedej Glustić i Renčič su pušteni. Revelante, Glustić i Renčič bili su konfinirani na otoku Lipari. Još se sam Revelante nalazi u zatvoru u Puli. Optuženi su radi reorganizacije komunističke stranke i po svojoj prilici će biti poslani pred specijalni sud za državnu zaštitu.

Ples u Banjolama

Banjole, februara 1938. 13 februara bio je u Banjolama »ti veglionissimo« ples do zore. Velika reklama kroz čitavu sedmicu u puljskom dnevniku »Corriere Istriano« nije mogla privući mnogo posjetilaca, osim malo njih. Uzrok neuspjeha bila je i velika zima, a ponajviše mizerija.

„Ferija“ u Pomeru

Pomer, februara 1938. 13 februara bila je »ferija« u Pomeru Sv. Roke. Crkva nije bila ništa više posjećena od ostalih nedjelja, ali stranca nije bilo. Bio je priredjen puni ples zaslugom našega narodnog neprijatelja kavaljera Brnjinja Zuccona ili kako ga Pomerici zovu »Erminio Matesionov«. S nadom, da njegova sestra proda što više vina priredio je taj ples. Mladici su pjevali, ali g. kavaljer nije to bilo pravo, pa je pozvao mladiće na red, iako njegova majka i on u mladosti nisu drukčije govorili.

Po naših vaseh razsajao bolesti

Reka, februara 1938. (Agis). V Trnovem je občinski zdravnik ugotovil već

lažnih slučajev tifusa in so nekateri hiše kontaminirane. Nekaj slučajev obojenja pa je za katere zdravnik niso mogli ugotoviti boleznj, kljub temu, da so ti slučaj obojenja težki in resni, zvezani z visoko in spreminjajočo se temperaturo itd.

Nov kamenolom

Skadanjščina, mara 1938. — Još godine 1924 jedno društvo iz Tršča u kojem je bio i bivši naš općinski tajnik g. Gulin, namjeravalo je u blizini našeg sela otvoriti jedan kamenolom crvenog pimarora, kojega ima na ovom mjestu u velikoj količini. Ne znamo radi čega se nije ovaj rudokop još tada otvorio, ali sada doznajemo da je osnovno osnovano jedno društvo, koje bi imalo otvoriti kamenolom. Već su i nekoliko puta bili u prošlom mjesecu iznajmili i na licu mesta protučavali teren za otvaranje ovog kamenoloma. Mi i cijela naša okolica veselimo se otvorenju tog rudokopa, jer smo uvjereni da ćemo si moći zaraditi koju hiru, jer bi nam svaka zarada u ovoj nevolji došla kao spasenje.

Nesreća pastira

Jelovica, mara 1938. — Velika je nesreća zadesila našeg seljaka Jurjevića Iva, zvanog Barko. On je imao sedamdeset ovaca, pa da ih kroz zimu prehrani unajmio je jedno imanje za pašu kraj Tržica (Montafalcona) gdje je imao biti do konca aprila. To imanje vlasništvo je jednog samostana. Na tom zemljištu njegov su ovce obolile od melulja i počele crkavati, a da mu bude nesreća još veća, vlasnici ovog zemljišta dali su mu preko vlasti zatvorili sve ovce u jednu ogradu, gdje su bile zatvorene osam dana bez ikakve hrane u blatu i kiši pod vedrim nebom. Pocrkalo mu je pedeset i osam ovaca, a bile bi cokrakale bi ostale, da nije siromah protiv volje vlasti vlasnika zemljišta uzeo ove i s njima pobjegao kući sau ocajan ne znajući što će započeti, jer od sedamdeset, dočjerao je kući dvanaest komada. Sada ga taj samostan još i preko advokata tjera za još nekakve troškove, premda je on pošu platio do konca travnja i uz to ostao bez ovaca.

Traženje ugljena

Slum, mara 1938. Već pred 15 godina su u blizini našeg sela istraživali u dubini od više stotina metara, kako bi našli kameni ugljen. Na tome se radilo dvije godine, ali bez ikakvog rezultata. Doznajemo da će u ovom mjestu početi ponovno istraživati na više mjesta u okolici našeg sela, kako bi došli do ugljena, jer tvrde da se ispod o čije je Istara našega naslage ugljena i raznih drugih ruda.

Splovičev u morje nove ladje

Trst, februara 1938. — (Agis). — V Trzicu so z vsa svečanostjo splovili v morje nove ladje »Venero«, ki je dolga 73 m, široka 7,20 m ter ima 1026 ton nosilnosti in 17 vozlov hitrosti.

NEMCIJA IN ITALIJA STA SI RAZDELILA EVROPO

Poluiradno fašistično glasilo »Giornale d'Italia« se je spotaknilo ob govor bivšega ameriškega poslanika Dooda, ki ga je imel na tajni seli ameriškega odbora za zunanje zadeve v kongresu. Dood je v svojem govoru navedel, da imata Italija in Nemčija že napravljene načrte o razdelitvi Evrope u dva velika imperija. Po njegovih trditvah bi Italija okupirala Egipt, Palestino, Španjo in Španjski Maroko, a Nemčija bi si pripojila Nižozemsko, Švice, Čehoslovaško, Avstrijo in poljski koridor. Po pisanju tega italijanske lista, je Dood trdil, da je na lastno oči videl v Berlinu zemljevidne na katerih so bile označene teritorialne

FAŠISTIČKA REVILJA

»LE FORZE ARMATE«

POROČA O NEMIRIH V ABESINIJU

Trst, februara 1938. — (Agis). Se pred nedavnim je fašistično časopisje energično zavračalo trditve nekaterih uglednih angleških in francoskih listov, ki so pisali o italijanski časopisje poročila, da je Abesinija z mnogimi izjemami, ponirjena da da niso omenbe vredne male pranske italijanskih posadsk s topnami abesinskih razbojnikov, ter da so se razmere že popolnoma normalizirale in je v teku intenzivno delo za obnovitev, odnosno gospodarski dvig Abesinije.

Toda razmere v Abesiniji je ne morejo biti tako umierene, kajti fašistična revija »Le forze armate« v jamarski številki poročila o nemirih in neprestanih borbah.

težnje obeh diktatorskih držav, ki bi si izvojevale tudi z orožjem, kar želijo. Na te izjave pripominja list, da Italija ne misli na nobeno razdelitev Evrope, ker je zadovoljna s svojim položajem in zaradi tega želi sodelovati pri vsakem uspešnem delu. Čeprav so te vesti lažne, pravi list, v Italiji in Nemčiji bi radi vedeli, kdo pripravlja vojno proti njihovim mejam n njihovim režimom. Z naše strane bi se to pripominjala, da so teritorialne zahteve omenjenih držav še tudi preko našega ozemlja in da se baš na naši zemlji njih interes križajo in da je o teh težnjah precej dokazov.

ki jih imajo italijanske čete z abesinskimi prebivalstvom faktor tudi v neprestani teritorialni kontroli, ki so jo primorani vršiti nad abesinskimi ozemljem. Tako poročila, da je letalstvo primorano vršiti v dobi čeževoja vsakodnevno kontrolo nad železniško progjo od Džibutija do Addis Abebe, da v zasleditvo nenadnih napadov in sabotažnih dejanj. Na ozemlju med Addis Abebe in Modžizjem so v neprestani akciji orožene čete Abesincev. Potrebno je bilo petnaest dnevno čiščenje, ki ga je izvršila pelotna avijacija, da so tercu vsaj za silo očistili. V teh bojih so letala vrgla 6834 bomb. V Lalibeli je bila italijanska posadka, obstojela iz 400 vajakov, par dni oblegana od Abesincev, in je morala v vesel naglici pribite na pomoč posadka iz Sakote, da je oblegance rešila.

Med 15 avgustom in 15 oktobrom je 113 letal sodelovalo pri kazenskih ekspedicijah, ki so bile organizirane radi sabotažnih dejanj.

Zopet tri strašne nesreče zaradi granate

Ni ga skoro dneva, da se ne bi zgodila kak nesreča s strelivom, ki je ostalo izza časa svetovne vojne. Gotovo se vsaki mesec pripetijo nesreče ki zahtevajo nekaj smrtnih žrtev. Dasi je pobiranje strogo kaznivo, posebno sedaj, ko je oblast izdala strogo naredbo, kljub temu so vsaki ljudje prisiljeni, da seždejo po takim zasluzku, drugje pa se zgode take nesreče zaradi neprevidnosti otrok in fantov. Zalostna statistika nesreč z vojnimi strelivom se ni dovoljno izučila naših ljudi.

Tako moramo danes zabeležiti zopet tri strašne nesreče na Gorškem. V Solkapu so trije fanti David Doljak, Stanek Zgubin in Vladimir Skompare, vsi školač okrog 13 let, našli ob Soči precej veliko granato, katero so hoteli prenesti na dom. Med potjo jima je padla na kamenje in eksplozirala. Doljaku so drobni razparali trbuhi. Skompare je dobil težke rane na hrbtu, Zgubin pa po obrazu in prslju. Vse tri so takoj odpeljali v gorško bolnico, kjer upajo, da jih bodo rešili.

Ivan Leban, star 24 let in Franc Rutar iz Tolminca, sta našla v gozdu veliko granato. Pri odpiranju jima je eksplozirala in oba smrtno ranila ter vrgla 10 m stran. Lešana so našli s pomoljennimi nogami in veliko rano na trebuhu, iz nje mrtvega. Rutar pa je dobil številine rane po vsem telesu. Prepeljali so ga v bolnišnico v kritičnem stanju.

Šesta žrtev je padla zopet v Gorici. 19 letni Trampus Josip je našel na pomočju gorškega grada granato, ki je eksplozirala, ko jo je hotel odpreti. Drobni granato so ga razmesarili v obokupnem stanju so ga prepeljali v bolnišnico, kjer je umrl.

Trnovski vodovod pred sodiščem

Reka, februara 1938. (Agis). O trnovskem vodovodu je naš list večkrat pisal. Po pogodbi, sklenjeni od bistriške občine in podjetja, je in instalacij vodovoda prevzelo, bi moral biti vodovod dokončan že s 15 oktobrom 1937, toda še danes ni, in morda ne bo popolnoma dokončan niti do konca letošnjega leta. Zaradi izredne zakasnitve pa je bistriški podesta sklenil tožiti podjetje, ker se ni držalo dogovorjenega roka. Toda podjetje je za to obožje dobilo izgovor čez, da bo ono tožilo tovarno, ker ni pravčasno dobavila potrebnih cevi za vodovodno napeljava. Ta pa naj toži državo, ker ni v zadostni meri skrbela za dovoljno količino surovin. A kljub tožbi je vodovod že tako daleč da si bodo hišni lastniki lahko napeljali vodo že v hiše in do gospodarskih posojij. A malo je takih gospodarjev v Trnovem, ki si bodo napeljali vodo, kajti vsa zadeva precej stane. Občina bo sicer poskrbela tudi za javne vodnjake, a teh bo tudi malo. Vse ostale vodnjake, v katere se je stekala kapnica ali pa zvirki, so dale oblasti zapreti in zaradi tega je bil spet pred kratkim posebna komisija iz Reke, da si je ogledala razmere na licu mesta.

Nova želj. pruga

Golac, mara 1938. Pred nekoliko godina prono se bio glas da će se graditi željeznička pruga od Herpelja pa do Sapljana, koja bi po načrtu imala proć u blizini našeg sela. Govorilo se takoder da bi u blizini našeg sela imalo biti stanica. Koliko se sjećamo iznajmili su 1933 projektirali ovu prugu, a sada čujemo da će se u proleće početi s gradnjom. Kako čujemo ova željeznička pruga imala bi ići od stanice Herpelja južno od ceste Trst—Rijeka i koja bi se spojila s onim velikim magazinskim kolji su sagradeni između Podgrada i Hrušice. U blizini tih magazina imala bi biti i stanica.

Padeć cene kavi na Reki

Reka, februara 1938. (Agis). Cena kavi, ki se je do sedaj gibala od 16 do 18 lir za kilogram je naenkrat pala na 10 do 12 lir. Vzrok tej nenadni pocenitvi ni znan. Vendar velja ta cena samo za Reko in prostor čono, v vseh ostalih krajih pa notrljajo že iste cene, kot v zadnjem času, je ponekod se je pocenilo za 10 do 20 stotink pri kg.

Občina Raša

12 februaria je bil objavljen zakon, s katerim se je pozakonił dekret od 27 oktobra 1937, ki je ustanovil novo občino Rašo (Anstj) v Puljski pokrajini.

Drobiž

Bovec. — Vršil se je občni zbor nečavno ustanovljene zadrufne mlečarne, pri kateri sodeluje okoli 60 kmelov iz Zagaje, Loga in Čezde, na katerem je obratjal glavno besedo dr. Marsano, pokrajinski kmetijski nadzornik. Za predsednika je bil izvoljen Ivan Zagar iz Zagaje, a Jožef Berginc, Ivan Bottole, Andrej Berginc in Albin Zagar pa za odbornike. Poslovođje so: Ivan Zagar, Josip Rot, Andrej Hrovat, Anton Melihar in Alojz Berginc.

— Dntovlje. — Mizar Ivan Štoka, star 26 let, je padel v brezno globoko 10 m ter se močno pobli po glavni in si raniil hrbtnico. Kljub temu je imel še toliko moči, da je prišel peš v Trst, kjer so ga spravili v bolnišnico.

— Gropada. — V hiši čevljarja 70-letnega Ivana Gregorija se je razlezel električni števček. Plamen eksplozije je objel tudi starca in mu povzročil velike opeklino. Prepeljali so ga v bolnišnico.

— Kobarid. — Ignaca Skočirja je poridilo na tla drevo, pod katerim se je ravno nahajal, ko je nastal močan vzorni sunkel. Le slučajno so prišli mimo kraja nesreče ljudje, ki so bili nezavestnega Skočirja. Po prvi pomoči so ga pripeljali v bolnišnico v Kobarid. Ugotovili so, da ima polomljeni več reber in težke notranje poskodbe.

— Koper. — V Trstu je bil obsojen Oliv Matič, star 32 let. Na sodišču je znan kot eden izmed rekorderjev v številu oboob predvsem zaradi tatvin. To pol je hotel okrašt vilo Depangher v Skočijah, pa je slabo natekel, ker so pri započetem delu posteno pretepli. Sodišče mu je naložilo 7 let in 7 mesecev zapora ter 9.000 lir denarne kazni, in 1 leto policijskega nadzora.

— Labin. — Stroji u rudniku je zdroblo 25 roditeljnega radnika Tončevića Ivana iz Pazina. Ostao je na mjestu mrtav.

— Pula. — Kod Vinizane se upalila tamosnja općinska šuma. Uz brzu intervenciju uspjelo je sprječiti požar većih razmjera.

— Pula. — U puljsku bolnicu su dovezene radnik Koršić Ivan iz Huma i Vitasović Ivan iz Pule koji su na radu zadobili teže ozljede.

— Pula. — U Muñtiju je kći Rafaela Škulfića, Neva, dišete od 19 mjeseci, pala u kotao vrele vode i tako se teško opekla da neće ostati na životu.

— Pula. — U petak 4 o. mj nastupao u Puli Čihomolodski pjevački zbor iz Zagreba.

— Rijeka. — U subotu uvečer održao je na Rijeci Umberto Urbanac Urbani predavanje u prostorijama riječke organizacije akademske omladine (Gulf) o jugoslovenskoj književnosti.

— Solkan. — Za župnika v Solkanu je bil ustoličen Natale Chlachich, doma iz Sv. Lenarta pri Čedadu.

— Trst. — Bottole Dominik, iz Skočijana na Krasu, in Josip Giovannini iz Trsta, sta bila obsojena prvi na 14 mesecev zapora, a drugi na 9 mesecev, ker sta napadla in teško ranila Luko Šmrdeča iz Št. Petra na Krasu.

— Trst. — Zaradi burje in subega vremena je v okolici Trsta in Tržica zgorelo 400.000 kvad. met. grmeljva in mladega rozda. Zgorelo je precej mladih borovcev. Gasili so tržaki gasilci.

— Trst. — Oblastom so bile prijavljene zaradi »krščenega« mleka sledeće mlečarice: Bernarda Razon iz Ospa, Josipina Vidai iz Ban. Justina Purger iz Gabrovice, Ivana Babič iz Babičev, Sarcin Pavla iz Smurja pri Sezani, Lovrenc Bus iz Sezane, Josipina Mihelič iz Herpelja, Olga Mihalič iz Doline, Sofija Pavličić iz Roča, Marija Pavličić iz Sv. Martine, pri Buzetu, Angela Greglio iz Nulje, Milena Nestić iz Nulje in Ferdinand Ražman iz Gročane.

— Trst. — Romanu Zerjavu iz Bošnjaka je zgorela hiša, v kateri je imel trgovino, tobakarno in gostilno. Požar so gasili tudi gasilci iz Trsta. Škoda je 87.000 lir, ki pa je pokrita z zavarovalnicom.

— Trst. — Prvi predsednik apelacijskega sodišča Josip Pavel Gaetano in državni tožilec Franc Nafta sta bila odlikovana z redom sv. Save II stopnje. Prof. P. Gall je bil odlikovan z redom sv. Save III stopnje. Direktor postojnske jame Ivan And. Ferko je dobil kolajno jugoslovenske krunice za posebne turistične zasluge.

— Trst. — Tržičani in Kraševoč so letos precej iznenadili zaradi burje. Ze skoro vseh februara piba precej moćna in vseh tudi z vso moćjo prav nadležna burja. V zadnjih letih je niso bili navajeni, ker se je pojavljala je redko kdaj.

VAŽNI DOGAĐAJI U SVIJETU

ODLOMKI IZ NAŠE ZGODOVINE

GOSPODARJI NAŠE ZEMLJE V PRETEKLOSTI

Konferencija Balkanskog sporazuma i Italija

U Ankari je održana konferencija država Balkanskog sporazuma. Razmotrena su razna aktualna politička pitanja, a kao jedno od najvažnijih, razmotren je odnos država Balkanskog sporazuma prema Italiji i priznanju carstva. U službenom saopćenju se, uz ostalo, veli o tom pitanju i ovo:

Posle je prešlo poznate faze pitanje Abezinije ne postoji više za Balkanski sporazum. Slijedeći sprovođenje svoje zajedničke sredsrednje politike, savezničke države učinile su ozbiljne napore na polju zbliženja sa Engleskom. Francuskom i Italijom i one su uspjele da konsolidiraju svoje prijateljske odnose s njima.

U tom poretku ideja Jugoslavija je, sklapanjem sa Italijom pakt prijateljstva, dovela u sklad isto tako i svoje odnose sa njom kao što su i druge dvije članice Balkanskog sporazuma, koje leže na Sredozemnom moru, već ranije sredile s njom svoje odnose.

S druge strane, stalni savjet Balkanskog sporazuma, konstatirao je da je, u međuvremenu, Jugoslavija imenovala novog opunomoćenog ministra u Rimu, akreditovano kod Njegovog Velikništva Kralja Italije i Cara Abezinije, u skladu sa novim talijanskim ustavom; da se Rumunjska, koja se danas nalazi u sličnim prilikama sa svoje strane odlučila da bez odlaganja imenuje također novog ministra u Rimu. S obzirom na ove činjenice, koje još jednom više dokazuju savršeno slaganje gledišta, koje postoji između država članica Balkanskog sporazuma po pitanjima koje su spomenute sredsrednje politike, Savjet smatra da i Grčka i Turska treba da preduzmu potrebne mjere kako bi one prilagodile svoj stav po pitanju Abezinije, prijateljskim odnosima, koje održavaju sa Italijom, a sve to u cilju da bi olakšale međunarodnu saradnju u Sredozemnom bazenu.

To saopćenje srdačno pozdravlja šta talijanska štampa, a naročito se ističe komentar službenog "Giornale d'Italia", u kojem se između ostalog kaže, da je, uz približenje Italiji, vrlo značajno i približenje vladi koja čuva Balkanski sporazum: nacionalnoj španjolskoj vladi generala Frana, koje bi od prilike imalo da bude onako, kao što je već Jugoslavija učinila. Vjerovatno će biti, kaže "Giornale d'Italia", od strane ovih vlada poslani njihovi agenti u svrhu da zasituju interese tih država u španjolskoj. Taj akt još ne znači jedno stvarno priznanje, ali može se smatrati kao jedan stvarni korak, koji je učinjen u tom pravcu.

tako, da so demokratske države prijatelji Avstrije ter omenjanje velike vioge avstrijske kulture. Govor so oznamič kot vestno sestavljen. V Parizu in Londonu so bili z govornom zadovoljni, prav tako na Češkem. Zanimivo je pa presresem, da so v Rimu odobravalil vse Schuschniggeve trditve in ga hvallili med tem ko na drugem koncu od Rima, Berlin vlada doprjetnost. Vsekar je v Italiji napravil govor globok dojem. Tako je sedaj prvič, po italijansko-nemškem prijateljstvu nastalo majhno nesoglasje.

— Pretsjednik španjolske vlade Negrin dao je izjavu, da se gubitak Teruela ne može smatrati porazom republikanske vojske, jer je republikanska vojska barbama oko Teruela postigla svoj cilj za kojim je išla, da razbije prolejtarsku ofenzivu generala Frana, Borbe će biti nastavljene sa Teruelom ili bez njega.

— Talijani vrše elektrifikaciju pruge Susak—Škrivno. J. Kurirć saznaje, da je postignut principijelan sporazum s Talijanima o elektrifikaciji pruge Susak—Škrivno. Konzern hidrocentrala na sjevernom Jadranu (Volpi) imao bi provesti električni vod visokog napona od Opalije do Susaka. Na Susaku bi se podigla jedna transformatorska stanica, koja bi dobavljala struju za potrebe željeznice na liniji Susak—Škrivno. Godišnja potreba, bila bi oko 2 milijuna kilovalta struje.

Susačke Primorske novine tvrde na tu vijest da još nije ništa zaključeno, već da se o tome vode tek pregovori.

— Prilikom zaključenja novog trgovačkog i plaćevnog sporazuma s Italijom niženje jugosl. aktivnog salda u starom kiringu s Italijom predviđeno je na taj način, da će Jugosl. željeznica uprava dobaviti u Italiji veću količinu motornih kola, električnih lokomotiva i drugog modernog željezničkog materijala.

— Talijanska vlada zatražila je od jugoslovske vlade povećanje kontingenta za proizvodnju celuloze na 10 mil. lira. Prošle godine imala je Italija kontingent na vrijednost od 2 mil. lira. Ovim zahtjevu je djelomično udovoljeno time, što je kontingent povećan na vrijednost od 4 mil. lira.

— Demonstracije protiv Chamberlaina priredile su u Londonu razne radničke organizacije. Policija je morala intervenirati, jer su te demonstracije zauzele veliki mah.

— S akreditivima «kralju Italije i caru Etiopije» stigao je u Rim, novi holandski poslanik dr. Hubrest.

— V Beogradu imaju sedaj ital. jugoslovska društvo, krožek in klub katerih naloga je zbliženje in udeleževanje v kulturnem, gospodarskem in trgovinskem področju Italije z Jugoslavijo. Sedaj so pričeli uraviljati še tečeje za Italijansko, konverzacijske tečajne, tečeje za trgovsko dopisvanje ter celo tečeje za italijansko muziko. Članom je na raspolago 10.000 italijanskih in srbskih knjig in revij.

— Protijaponske demonstracije v Londonu so se udeležali vsi sloji angleškega ljudstva. Pomorščaki so odklonili pomorsko službo na ladajah, ki vozijo orožje za Japance, trgovci odklanjajo japonsko blago, športniki so proti olimpijadi v Tokiju itd. Pouličnih demonstracij za bojkot japonskega binga so se udeležili mnogi ugledni kulturni delavci, trgovci, duhovniki, advokati itd. da ne govorimo o velikem številu delavstva. Eden izmed duhovnikov je nosil tablo z napisom »Japanske igrače za angleške otroke pomenijo japonske bombe za kijaške otroke.«

Trst. — V Portorose, se je ponesrečil vojaški hidroavion. Kapetan in motorist sta utonila.

Trst. — Zaradi hučnih opeklin so morali prepeljati v bolnišnico Loređano Bizjak, staro 3 leta.

Tržič. — Filipi Franc, Lasič Karel in Doljak Ivan so nameravali pobegniti iz zapora. Napravili su v celici veliko luknjoo, toda strazarijo so jih kmalu zapazili in premestili v drugo celico.

Boršt. — 5-letnega Stanislava Peterosa so prepeljali v bolnišnico, ker si je zastrupil kri.

NOVE DIREKTIVE LISTOM

Tajnik listištine stranice je izdal svoje listofanstin listan naredbe, kako naj pišejo, v katerih področjih, da sta zgozja in propagandna glavni naloga listištine listov. Vse naj bo kratko in jedrasto ter lahko razumljivo. Važno ulogo igrajo tudi fotografije. Dopisništvo naj bodi novo ljudje brez starih običajev. Vse delovanje naj bo podređeno najvišjim smotrom: misli na avtoriteto in zavesti cesarstva.

V prejšnjem članku smo ugovorili neki dejstve iz sprovedbe slovenske zgodovine, glasili v zvezi z naseljenostem in pa s skraćjenjem slovenskega narodnega ozemlja. V glavnem prezerjmo lučeno dnas pokazati kaj je vladal naše kraje od najstarejših časov sem. V tem bomo posegli še v dobro pred Kristusovo rojstvo.

Po virih so bile pokrajine, ki so danes poseljene s Slovenci na Hrvaški in Istri, odvisne do l. 177 pred Kr. Nato so jih naselili Ilirijanci, in l. 27 pred Kr. so bile z Bencežijom vred združene in imenovane kot »deseta pokrajina« z uradnim nazivom »Venetia et Histria«. Kasnije je bila Istra priključena Bizancu, dočim so zavzeli ostalo ozemlje Longobardi. Prvi so vladali v Istri do l. 752, ko so tudi zavzeli Longobardi. Končico je prišlo vse ozemlje pod Franke, ko je l. 800 Karel Veliki, frankovski kralj ustvaril iz Istra in Furlanije dve grofovštini: meli namalo štitiili meli pred Barbari: Se bolj je bil poudarjen obrambni značaj teh grofov l. 803, ko je bila ustanovljena tu velika Zahodna mejna grofina.

Od tega časa dalje nastopajo že Germani. Ze l. 952 je dobil bavarski grof v fevd Furlanijo z Istro ter kasnije še velik del ostalega slovenskega ozemlja. Leta 1077 je bilo vse to ozemlje z delom Kranjske daruj v fevd oglejskemu patrijarhu. A je orožniško službo in je tot orožnik služboval skoraj po vseh večjih krajih našega Primorja. Povsod kjer je bil, je vedno odločno pokazal svoje narodno prepričanje. Leta 1191 bil premeščen v Prekmurje. Tu je z odločnim nastopom pripomogel, da so ti kraji po težkih bojih končno ostali v svobodni domovini.

Kot orožniški narednik je služboval po več let v Bogojini, Cankovi, Murski Soboti. Leta 1926 je stopil v pokoj. Od leta 1930 dalje je bil zastopnik francoskega društva za emigracijo delavstva, ter je na tem odgovornem mestu ostal do svoje prerane smrti.

Toda mnogo bolj je pok. Kranjec pokazal svojo ljubezen do neodrešenih bratov, s tem da je prvi pokrenil akcije, da se tudi v Prekmurju ustanovi emigrantsko društvo. Kot član in odbornik »Sočar« je vedno prvi prisločil z izdačno podporo na pomoč za razne socialne akcije.

Kako zelo mu je bilo društvo »Sočar« drago, priča njegova zadnja želja, da naj se ga pokoplje z društvenim znakom »Emigrantsko društvo »Sočar« v Murski Soboti. Vsi rojaki, ki smo ga poznali mu ohranimo časten in svetel spomin!

† SONJA SEDMAKOVA

Skopje, 26 febr. Sredi najlepših let in popolnoma nepričakovano je dne 23. l. m. bila pretrgana nit življenja gospođi Sonji Sedmakovi, uglednega advokata gosp. Dr. Sonja Sedmaka, našega rojaka in predsednika našega emigrantskega društva »Ist—Gorica—Istra«.

Kako je blaga pokojnica bila povsod in od vseh ljubljena in spoštovana, priča današnji pogreb, ki so se ga udeležili v polnem številu naši rojaki in mnogobrojni ljubljanski znanci in prijatelji. Dolga je bila vrsta njih, ki so jo iz hše žalosti do kat. cerkve in do pokopališča spremlili k večernemu poškini. Zahtisli spremili k večernim svečam, s katerimi so najbližji prijatelji in naše društvo izrekli poslednji pozdrav. Od uprtenih robu se je od pokojnice s toplimi besedami poslovil naš rojak gosp. V. Novak.

Potrim rodiljem in bratu pokojnice naše iskreno in v srcu občuteno sožalje!

Dr. Bončina Fran, novi železniški direktor v Ljubljani

Za direktorja na ljubljanski direkciji je bil postavljen te dni naš rojak dr. Bončina Fran. Novi direktor je po rodu iz Idrije. Gimnazije je dovršil v Ljubljani, pravne študije pa na Dunaju in v Pragi, kjer je bil l. 1910 promoviran za doktora prava. Po končani študiji je najprej prestopil v vodno službo, pozneje pa je poanež tudi še postojne in tako pešč dobro pozna vso železniško službo. V zadnjih letih je bil dr. Bončina referent ministra prometa. S tega mesta je prišel za direktorja železnice v Ljubljani.

Tako so zavzele mnogo važnejših krajev v Istri, dočim se je Trst nasilju Benetk mnogo časa upiral, dokler se ni končno predal leta 1382 pod varstvo Avstrije, pričakujoč od nje zaščite. Predno je v te državi nastala življenjska potreba in zavest, da je treba štitiiti dejansko to mesto, je bilo še daleč. Zgodilo se je to šele v času industrijalizacije in v prvih početkih kapitalizirajicije in po postaja to važno strožbižje z vsem zaledenim naravnost življenjsko potreba »interestia siera«, ne le Avstrije, ampak germanstva sploh. Današnja dvojna meja, je to pot spretno zaprta Germanom in jim onemogočila izhodišče na morje. A odločilo to zgodovinsko dejstvo in ta problem gotovo še ni rešen. V zgodovini so vse učinec oviro, ki so bile stavljene razvudu, bile tudi vedno podrite, naspesno, ali nerušljive. Eno je le, kar je treba povdariti! Borba, ki se bo gotovo radi te važne pomorske baze še vršila, bo šla čez naše ozemlje in od nas je odvisno ali bomo to dopustili, oz. jo prestali.

V 14. stol. je bil položaj v ostalem takle: del Goriske je ostal patrijarhovo, drugi del so okupirali Benečani. Trst je bil pod Avstrijo. Kamor je prišlo tudi vse ostalo slovensko ozemlje, dokler niso Benečani okupirali vse Furlanije in kneževino Istro. Tako je ostalo do l. 1797 do mira v Cambropolu, ko je padla Avstriji še Furlanija in Istra. V tem je prišlo še do manjših sprememb za časa Napoleona, ki pa niso ostale trajne. Svetovna vojna je ustvarila današnji položaj, ki v svoji tragiki presega vse prejšnje, vsaj kolikor se čuje Slovenec kot narodnostne celote.

V SPOMIN KRANJCU IVANU

Murska Sobotna, febr. 1938. — V Murski Soboti je umrl Ivan Kranjec, ustanovitelj tankajšnje »Sočar«. Rodil se je 22 oktobra 1880 v Kobariču kot sin kmečarjeve družine. Svoja mlada leta je preživljal doma, kjer je prav vneto sodeloval v Narodni študentski organizaciji. Vstopil je v orožniško službo in je tot orožnik služboval skoraj po vseh večjih krajih našega Primorja. Povsod kjer je bil, je vedno odločno pokazal svoje narodno prepričanje. Leta 1919 bil premeščen v Prekmurje. Tu je z odločnim nastopom pripomogel, da so ti kraji po težkih bojih končno ostali v svobodni domovini. Kot orožniški narednik je služboval po več let v Bogojini, Cankovi, Murski Soboti. Leta 1926 je stopil v pokoj. Od leta 1930 dalje je bil zastopnik francoskega društva za emigracijo delavstva, ter je na tem odgovornem mestu ostal do svoje prerane smrti.

NOVI BROJ »MALOG ISTRANINA«

Febuarski broj »Malog Istranina« ima ovaj sadržaj: Umisnjeni bolesnik (cr. Čavica cvjete (Ljuba Brčić), Mlado magare. (Sparaćević Brčić), Nomonetaš (L. E.), Čovječnjak i njegov zamotuljak (Šime Ečić), Prosjak i njegov pas (Milan Baršić), Kraljevištvu na prodaju, Jabuka (R. K. J.), Kiš i Jožić, Jurišev kotič. Razno. Izra brojeva: Dječije novine. Zagreb.

Mali Istranin« izlazi jednaput mjesečno. Pretpлата iznosi 12 dinara na godinu. « Jedini broj stoji 1 dinar. « Uredništvo i uprava nalaze se u Boskovićevoj ulici br. 20. « Telefon 59-31. « Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetič.

NOVI BROJ »MORNARA«

Posljednji broj »Mornara« kojega izdaje i uredjuje na Susaku Viktor Car-Emin do nosi ove priloge: Mornarova dužnost i pravda iznad svega. Vinodolski: Slobodni Susak u slobodnoj Jugoslaviji. — Sedam pitanja. — Dundo Simon: Gajtanovski razgovori. — W. S.: Naši utjecaji. — Srmi našeg vrijednog iseljenika. — C.: »Princ Pavle«. — Svešlavske voće na moru. — »Stanica Severni Pol« zanije mila. — Odgovori na sedam pitanja. — Star i mladi.

PRIMLJENE KNJIGE I ČASOPISI

Uredništvo je primilo ove knjige i časopise: Milko Lazarič: Kako bi preželjeli buduću rat. Sarajvo. Auktor te knjige je polj. činovnik iz Sarajeva i sin uglednog emigranta u Zagrebu g. Jozipa Lazariča. Popolnik — časopis za slobodno pedagogiku — letnik 98. izd. 6-6. Ljubljana. Urednik Metod Kumelj. Naš rod, mladinski časopis — Ljubljana. Izdavač: Urednik Jozip Ričič. Naši ženski svjetlo. — br. 2. Ljubljana, urednica Milka Marčeta. Izbor najboljih savremenih članaka. br. 2. Borovno urednik Andro Selak. Mirna struja, ljubljana. Urednik prof. Ant. Oven. Hrvatski združak, Zagreb, br. 11-12, urednik Ing. Stj. Zagreb. Školska prosveta, Beograd, br. 1. Arhiv Jugosl. narodne obrane u Južnoj Americi, glasnik 27, Zagreb. Urednik Milošević Bartulica. Duhovno življenje, Buenos Aires, januar, urednik Hadisk Jančev. Československo Jihoslovenska revue, Prag. Glavni urednik Antonin Berlinger. Latvickoslovacki vestnik, br. 1-2, Prag. Urednik dr. Josef Pata i Vladimír Zmeškal.

NASI V ARGENTINJI

Ljubljana, 6. februaria 1938. (Agis). — V mestu Rosario de Santa Te u njegovoj okolici vlii skroz 30.000 Jugoslovanov. Med njima je kakih 1000 Slovencev, većinom Primorcev. Ti izseljenici se bavijo skoraj izključno s poljedelstvom. Zemljo vježuju u namem od argentinskih pa tudi od drugih veleposelstveniku. Namemno plaćuju se pridolci, in sicer pripade lastniku 25 do 30 odst. čistoga in za prodajo sponobezna pridolka. Zemlja je zelo rodovitna in ker se vse delo vrši s stroji i tako obdaje družini z odrazsimi otorki ca 17.000 kvadratnih metrov.

ITALJANSKE DRŽ. ŽELEZNICE SO ODPRLE SVOJ URAD V BEOGRADU

Zaradi povećevanja prometa je italijanska vlada odprla u Beogradu svoj urad za italijanske železnice. Naloga te agenture je, da usmerja jugosl. železniški promet, ki je namenjen u Americu, u talijanske luke.

Španjolska i Kina

U Španjolskoj je na svim frontama mir. Čini se da se i jedna i druga strana spreminaju za proljetnu ofenzivu. Vlada raspotaje većim brojem ljudstva i jačinu moralom na fronti i u pozadini, dok su pobunjenici jači tehnički, naročito su promjeni u taktu i u teškoj artiljeriji, čime su ih u dovoljnoj količini opskrbile Italija i Njemačka.

U Kini su se prema posljednjim vijestima operacije japanskih četa koje su posljednjih dana bile vodjene ovom žestinom na željezničkoj pruzi Peking—Hankau, morale obavistivati. Izgleda da Japancima nije uspjelo probiti kineske obrambene položaje. Japanski ratni sud osudio je na smrt generala Fuhisua zaojedništva 103 divizije japanske vojske. On je smjesta strijeljan. Osuda je izrečena s motivacijom, da je nedovoljno pobijao komunističku agitaciju među vojnicima.

Schuschniggov govor odobravajo v Italiji

Se z većjim interesom kakor Hitlerjev govor je pričakovala Evropa govor avstrijskega predsjednika vlade, zaradi teža, ker se je nanašal na govor nemškega kancelarja in ker se je pričakovalo kakšno stališče bo zavzela uradna Avstrija glede na nov položaj.

Schuschnigg je v svojem govoru vsak moment povečeval »Avstrijo«, avstriljsko misel in ni govoril prav nič v interesu vsestranstva. Vse govor je bila samo ena vsestranska izpoved za neodvisnost in samostojno Avstrijo. Borba za neodvisnost je odlični moment našega političnega delovanja in nehanja. Omenili so, da je sestanek v Berchtesgadenu imel za cilj srešitev napačnosti, ki je prišlašala na nemško zemljoo. V vsem svojem govoru je vedno postavljaj za vzgled Dollfussa ter ga povečevali. Besedi Avstrilja in Dollfussa sta napolnjevali njegov govor.

V Nemčiji, kjer je radlopostajala Königsberg prenašala oddajo iz Dunaja, je govor napravil mučen vtis. Spominjanje na Dollfussa je dirnilo neprijetno prav

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

Malo manje zajedljivosti

Iz društva „Istra“ u Zagrebu

Nova uprava društva »Istra« u Zagrebu

Zagreb, 1. mara 1938. — U nedjelju 27. o. g. održan je 14. godišnja skupština društva »Istra« u Zagrebu. Skupštinu je otvorio predsjednik Dinko Brunić u pozdravnim govorom kojega je zaključilo komemorativnim ushi mučenika. Tajnik Debelić u podno je isporučio tajnik izvještaj, a blagajnik Štrk prijavio je novonastalo poslovanje kroz minulih godina. Iza toga je pročelnik Soc. Otkoja Deo evc dao izvještaj o radu tog otkoja, pa je iza izvještaja predsjednika nazr. odbora Puz uška dan razrednici uprav. kojoi su i članovi u svojim govorima izrazili pohvalu za uspješan rad.

Bila je prenesena samo jedna lista s Dinkom Brunićem na čelu. Iza odže debate proglasio je predsjednik da se prema pravilima na listu izabrana.

Nova uprava konstituirala ovako: Predsjednik D. Brunić, potpredsjednik B. Cecović, čelnik D. Babić, Franjo, tajnik B. Žilj, Blagojević, Ivan Kirac, Josip Pročelnik Soc. Otkoja D. Deo evc, Franjo, Poslove blagajnika vršit će privremeno član društva Štrk Franjo. Blagajnik društva Na prvj konstituirajući štednici društva »Istra« dao je izabrani član uprave Štrk Franjo ostavku. — ODOBOR.

Devetnaeste »Usmene novine«

»Omladinska sekcija« društva »Istra« priredjuje u subotu 5. o. m. u 8 sati u večer 19 »Usmene novine« sa kulturnim programom. Pozivamo članove i prijatelje da prisustvuju! (»Smisljeni novinama«, koje će se održati u društvenim prostorijama, Žerjavčeva ulica 7.

Kuhinja Socijalnog otkjeka »Istra« u Zagrebu

15. o. m. zatvara se kuhinja Socijalnog otkjeka društva »Istra« u Zagrebu, pa se o tome obavještuju sva bratska društva i oni pojedinci koji su eventualno reflektirali na jeo u kuhinji i preko tog roka.

Za SIHOVANJE ISTRANE U ZAGREBU

Članovi društva »Istra« u Zagrebu pozivaju na Sokoškopolj Matice u Zagrebu Din 50. — da potašti uspomenu svoja biogolpojnoj oca, koji je umro u Istri predloga rješeno.

Blagom pobjedniku vječni mir i pokoj, a darovateljku ikečno sašćuše i najdradnju zahvalu izražiti.

Odbor Jugoslovske Matice.

Glavna skupština »Istra« u Sušaku

Na temelju zaključka upravnog odbora od 9. februara o. g. u vezi sa odredbom iz § 22. društvenih pravila zaključeno je, da se održa u nedjelju 28. o. m. glavna skupština s 23 članova i otvori Sokoškopolje društva u Sušaku. U redovna glavna godišnja skupština sa sljedećim dnevnim redom:

- 1) Pozdrav predsjednika.
- 2) Biranja zapisničara i dva izvjeritelja istog.
- 3) Izvještaj tajnika.
- 4) Izvještaj blagajnika.
- 5) Izvještaj nadzornog odbora.
- 6) Razrješnica upravnom i nadzornom odboru.
- 7) Izbor upravnog i nadzornog odbora.
- 8) Eventualije.

Še odzove li se u roku od pola sata nakon vremena saziva glavna skupština dovoljan broj članova, skupština će donijeti zaključke sa prisutnih članova i sa 23 pravila redovna glavna skupština može raspisati list o svakom drugom predmetu. Nominaciona upravnog skupštini. Takav predlog mora biti barem tri dana prije same skupštine prijavljen upravnom odboru. — ODOBOR.

Osnivanje ženske sekcije društva »Istra«, Slav. Brod

Slav. B. o. m. febr. 1938. — Na godišnjoj skupštini održanoj 2. II o. g. prijavio se predložiti da se osnuje ženska sekcija, na temelju čega je društvo sazvalo u nedjelju 20. II sešteru Izstranke na dogovor koji su se u ljepom broju odzvali.

Brat predsjednik je ukratko obrazložio potrebu osnutka ženske sekcije. Seatre su se sve voljni zajednici nakon čega su u stvarne odob. Predsjednica Otkoja D. Babić, potpredsjednica Lucija Kos, tajnika Zora Susteršić, blagajnika Darinka Dejar, članove odbora Fra D. Babić, Nevenka Dejar, Marija Granić.

Prvi članski sastanak održat će se 13. III o. g. u umoljivosti naše Izstranke u što većem broju sastanak pojede. Tajnica.

Javna skupština »ITG« u Karlovcu

Porzi stina članovima emigrantskog društva »Itra Test Gozice« u Karlovcu da izvole prisustvu sati javnoj godišnjoj skupštini koja će se održati u nedjelju 28. o. m. u 8 sati u večer u velikoj dvorani Gradskog viješnice za predsjednik dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj uprave.
3. Razrješnica staroj upravi.
4. Biranje nove uprave.
5. Biranje nadzornog savjeta uprave.
6. Eventualije.

Umoljavati su svi članovi, da će skupština počet u roku u zakazano vrijeme u koliko se ina održava, u vrijeme na sakupiti dovoljan broj članova, da početi sa novim radom i da im se kasni bez obzira na prisutni broj članova. Predsjednik: Hlode Blaharje s. r. tajnik: Petarico Ito s. r.

Predavanje u Ž. S. Jug. Matice

Ženska sekcija Jugoslovske Matice u Zagrebu održat će u petak 13. mara o. g. u 8 sati po podne svoj uobičajni društveni sastanak u list broj 83. I. kat. a u 6 sati u večer prostoriama otkjeka, čie bi blagovršnom u svojoj predvjerujući gođin dr. Sime Žužević na temi »Blaženka Moratinu krizi i porođniču osobe«.

Uvažavajući članice Sekcije, kao i članovi Jugos. Matice i društva »Istra« da tom zanimljivom predavanju prisustvuju. Po članovima uvešni gođin dobro došli.

Desetgodšnjica »Istre« u Novom Sadu

Novi Sad, 2. febr. 1938. — Prosvjetno i potporno društvo »Istra« u Novom Sadu proslavilo desetgodšnjicu svoga opstanka 6. mara 1938.

U četvrtak 3. mara o. g. u 7 sati prije podne održat će se zaokruženo u gostinjskoj katedrali u Novom Sadu naše mučenike, koji su dali svoje živote u borbi za slobodu svoga naroda i za pokojne članove društva »Istra« u Novom Sadu.

U nedjelju 6. mara o. g. održat će se svečana sjednica sa razmolkim dnevnim redom. Tajčan sastanak će biti u 8 sati prije podne sa održaj javit će se naknadno u lučdem broju lista.

Bratska društva koja će uzeti učešća na ovoj sveničkoj proslavi, umoljavamo da prilje broj izastanika blagovremeno kako bi se uprava pobrignula za premoćasia.

Dodno braća na prejavu u što većem broju — mi vas čekamo!

4. mara 1938. godine naravnisa se ravno 10 godina od osnivanja društva »Istra« u Novom Sadu. Deset godina ne znači mnogo, ali 10 godina rada našeg društva je ipak nešto. Oni su ljudi, koji su radili u društvu, koji su ispunili zadatke zbog kojih te društvo osnovano.

Mnogi članovi koji su bili prisutni osnivačkoj skupštini nisu danas u Novom Sadu. Imma ih i takvih, koji medj nama nema više. Oni su umrli, ali se sjećamo njih. Oni su Oni i kličemo: Slavaj Medju nama u Novom Sadu nema ni večeg broja onih, koji su se kroz ovih 10 godina iseli, ali se s njih sjećamo, jer su oni prije 10 godina bili u Novom Sadu i sa nama zajedno saradali. Što je poznavao sve osnivače prvih članova osnivače i sve ostale bivše članove koji danas nisu u Novom Sadu i kličemo: Živjeli!

Mi dodno raspravljamo o prošlosti, o današnjem radu, o budućem radu, o tome da nađ rad, skromna su naša sredstva i skromni misli svi. Ali u svojoj skromnosti poslali smo ipak nešto što je korisno za našu stvar. Mi dodno raspravljamo o prošlosti, o današnjem radu, o budućem radu, o tome da nađ rad, skromna su naša sredstva i skromni misli svi. Ali u svojoj skromnosti poslali smo ipak nešto što je korisno za našu stvar.

Lep zabavni družabni večer »Taborak« u Kammiku

Kamnik, 1. mara 1938. — U soboto večer 5. februara t. j. je bit u zelo okusano okruženju Sokoškopolja Matice u Kamniku prvi družabni večer našega društva »Taborak«. ki je prav dobro uspel, kljub skromnomu programu izvajanju samo po naših mogućnosti. Mi smo u želji da dajemo naša sredstva i skromni misli svi. Ali u svojoj skromnosti poslali smo ipak nešto što je korisno za našu stvar.

JUTRO» O KNJIGI DR. ČERMELJA

»Jutro« primašno pod naslovom: »Dobra demografska študija«.

Kod dopolnjen ponatis iz revije »Misl« i je izšla u založbi »Nasta« u Ljubljani precej obsežna demografska študija značajna manjšinskoga delavca i publicista dr. Lava Čermelja: »Slovenci in Hrvatci u Italiji«. Brošura, ki obsega 51 strani otkavnoga formata, je priložena tudi etnografska karta Juiulske krajine, ki je izšla že pred meseci.

U naših se zelo burni demografski literaturni pomenu Čermeljeva študija pomenbena stvar doprinosi. Ona vsebuje prikaz demografskoga stanja Sloveneciev in Hrvatiev u Italiji po povojni uradni statistiki. Na splošno je pri nas znanstveno zael demografsko vprašanje predvsem dr. Zwitter u svojo znanu razpravu o prebivalstvu na Slovenskem od 18. stoletja do današnjih dni. Isti mladi znanstvenik je posvetil svojo posebno pozornost tudi naši Korosci.

Dr. Čermeljeva specialna demografska študija o Sloveneciev in Hrvatiev u Italiji pomeni dobrodošlo dopolnitev na tem področju. Avtorjeva prizadevanja u tem pogledu zaslužio tem večje priznanje, ker je navzlic kočljivosti vprašanja oslal veskoi objektivni in s tem zvest oznabi svoje razprave kol demografske študije, ki ji je namen sam podrobna analiza povojnih uradnih podatkov s sliinil prikazom dveh brez sledenice tendence ali oljepšav. U brošuri je statistično zbrano je nazorno prikazano vse statistično gradivo, ki prihaja za demografsko sliko Juiulske krajine u poštev. In je zato drobna knjižica dovolj bogata da lahko služi vsakemu, ki se za te probleme zanima, za vzpodbuda in osnovo nadaljnjega študija. Popolnoma drugi uri popoldne u dvorani gostilne pri Beljani u Kočevju.

NOVA UPRAVA »ISTRE« U OSIJEKU

Osijeik, 1. mara 1938. — U nedjelju 27. II. ove godine održana je VII redovna glavna godišnja skupština društva »Istra« u Osijeku. Prisutno je bilo oko 50 članova. Upravni je odbor podnio članovima izvještaj o radu u prošlog godini. Čitav se rad krotio na socijalnom i privrednom području. Pioner je blagovršnik poslovanja iznosio preko 13.000 dinara. Nakon što su izvještaji pročitali, dana je razrješnica starom odboru te je izabran novi kako slijedi: Predsjednik upravnog odbora: dr. Martin Klunčić; potpredsjednik: Cebić Ante; tajnik Vjekoslav Tomašić; blagajnik: Marijo Rupčić; odbornici: Ljudevit Čič, Josip Marešić, Ivan Radolović, Gustav Ganlar, Martin Bendić, Martin Rabr i Josip Skrljavaj.

U nadzorni odbor izabrani su: kao predsjednik dr. Mato Bokatić, ing. Bruno Mužina i Šimo Jelovac.

Dopise za društvo slati na tajnika Vjekoslava Tomašića, Karadžičeva 34, Osijeik.

SKUPŠTINA »ISTRE« U DUBROVNIKU

Društvo emigranata, Jugoslavena iz Juiulske Krajine »Istra« u Dubrovniku održat će svoju redovnu godišnju skupštinu u prostorijama Sokoškopolje društva dana 6. mara u 10.30 sati sa sljedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika, 2. Izvještaj tajnika, 3. Izvještaj blagajnika, 4. Izvještaj revizora, 5. Davanje razrješnice, 6. Biranje nove uprave, 7. Eventualije.

OBŠNI ZBOR »ORJEMA« U KOČEVJU

Vabilo k desetomu rednemu obšnemu zboru potpisane organizacije, ki se vrši u nedeljo, dne 6. mara točno ob 20.00 urah, u prostorijama društva »Istra« u Kočevju, ulica broj 28a. — Za listaru odgovara Rudol Poljanovic, Zagreb, (tina broj) 131.

Zagreb, 1. mara 1938. — Danas smo primili ovi poslanske dopisnice: — Gospodine Urednike,

Na redovnoj sednici Upravnog i nadzornog odbora Prosvjetnog i potpornog društva »Istra« u Osijeku 26. u večer je da sam bio izraz zahvalnosti na objavljenom članku u listu »Istra« potpuno proslavilo desetgodšnjicu našeg društva a koji vam je izveštaj poslao 21. o. m. u zatvorenom pismu.

Izvršujući prednju nalog Uprave društva »Istra« u Bečevju sa bratskim emigrantskim pozdravom — Predsjednik.

Ta je kartu koji smo dostigli točno po originalu, u najpovoljniji rukoj zajedljivo, jer izveštaj koji se spominje nije objavljen u prošlom broju. A nije objavljen je jedinstvenog razloga što je stigao kada je posljednji broj »Istre« bio već u štampi. To se već mnogo puta dogodilo, ali uvekredno nije još nikada primilo štiteće pohvalnice. Dopis zahvalni, pa dolazi u narednom broju — to je kod svih listova na sreću, a naročito kod ljudskih i glasilo pojedinih organizacija i pokreta.

Čto je kriv da dopis zakasnio? Im pošta ili ovaj koji go je poslao. Mi ne čemo to istražiti, jer svaliamo da je u dužnosti onoga koji je dopis poslao. Samo hoćemo da rećemo par riječi o tome:

Već je više puta bilo objavljeno u listu da se redakcija zaključuje srijedom na nedjelje i sree ono što dopr u četvrtak mora čekati srijedu ili petak za prilika koje mi se možemo promijeniti. Jer četvrtkom ujutro se list prelama i već do 10.5 sati lutra mora biti na cenzuri. Seakome je jano da se izu toga ne može više riete ubacivati u list. Ako bi to u radilo, tada bi postojala upusnost da list izdaje u jednim danom zakasnjenju — tj. u prelat nekog mjesla u četvrtak uveče, i tada bi uobitajni preplatniki dobili list tek u ponovljajlik.

Mislamo da nijedna organizacija neće to ad nas tražiti, jer bi to izla na štetu svih preplatnika, već da će nastojati poslati dopise na vrijeme. To, mislimo, ne mogu tražiti ni upravni ni nadzorni odbori ni na

redovnim ni na vanrednim sjednicama, pa bila za njih lo i razna vijest koja se imo štampala.

Neka radije šalju dopise na vrijeme! — Josiče.

»Istra« je glasilo Saveza i svih organizacija. Rubrika »Vijesti iz organizacija« je zaključkom Sazecnog rodstva službena rubrika. Organizacij bi morale to eijeniti, jer imaju otvorene stupce nekog lista za objavljanje svojih vijesti, lo vpač-neško zmič. Ali to još ne znači da si svako može dozvoliti da neopredano napada i zaprkava uredniku. Pa zato se taj predsjednik Petar i Parua. Na to barem napreće najprije da hoć promisliti da li nisu slučajno oni sami krivi što nešto nije objavljeno.

A za službene vijesti organizacija štampava u listu rubrike samo odgovorno društvo koje je dopis poslalo i potpisalo. Uredniku je dužnost jedino da isprav i gramatike i pravopisne pogreške i da eventualno skrajni dopis izbećuvanjem nekih stvari, u razumije se, i da pazi kako se na u tu riješinu prikazuje i nehotice nešto što bi moglo škoditi i toj organizaciji i cijeloj emigraciji. To sve po intencijama Sazecnog rodstva, koji kao najvjeli forum ima pvaro i dužnost da daje direktive.

Prema tome je depulario slati posebne pohvalnice: uredniku pa kada nisu zajedljive nego ona gorva.

Pri komu volimo izjaviti, za štampa da imamo u ruku ovaj što samo gore izjavili da dopise šalju tako kako bi najkasnije do srijede uveče bili u redakciji. Dopisi neka budu samo na jednoj stranici, po mogućnosti pisani na stroju ili barem čitko crnilom i u širem razmaku da ostane prostor za uslov i ispravke. Neka budu kratki, jer list bolje od pamučanika posturo.

A upravni i nadzorni odbori, hoćemo društva »Istra« u Bečevju i u Osijeku, ali to je već spominjalo, pa listu baće svojih članova i tada bi moćemo da ni list ni urednik pomena nikakvih posla, stimulira listi antipatiji i da se nas odredilo vrlo malo tjeu medju obic i u u zedovnje raznih predsjednika.

Bez zamjeri! — (t. p.)

Upravičeno uvjetljiva avtor ob koncu, da je zbral u knjizi nekai listovenih podatkov in tako pojašni maršarski problem, o katerem se običajno već pise kakor več.

V knjizi so zbrani, analizirani in s preglednimi diagrami ponazorjeni demografski statistični podatki za vso Juiusko krajino u gorško, puško, izškko, rošče u zadrsko pokrajino ter za Benško Slovensku in Reziio u videnski pokravnij. Uporabeno pa je predvsem namenovna upravnja razdelitev, tako da je pregled prebivalstva u skladu s sedanjimi mejami obcin. Tako se na zelo posrečeni način dostopne in nekoliko oživljene tudi priložena etnografska karta, ki je šele z Dr. Čermeljevo demografsko študijo zadobila polno veljavo.

NARODNI ADESR U AMERICI

Vanredno lijepo ukoricien, u tvrdim povezu, napokon je izasao iz štampare Narodni adresar, kojega je uredio i izdao dobro poznati i vinski radnik g. Ivan Mladinac u U. S. A. u velikoj knjizi: sadržaje 1.244 stranice. Na tim stranicama je zapisano 1.129 naših naselja hrvatskih, srpskih i slovackih: više od 5.000 društava i ustanova te oko 15.000 najvažnijih ljudi u našem javnom životu. U adresama je spomenut i naš list.

Ovo je vrlo dobra knjiga za svakoga, a naročito je dobra za društva i organizacije. Cijena ovom lijepom djelu je: Za Sjed. Države Dol. 3.75; Za Kanadu Dol 4.00; Za Evropu i ostalo Dol. 5.—

Naručjuje se kod: NARODNI ADESRAR, 156 Fifth Avenue, New-York N. Y. (Agis)

U FOND »ISTRE«

Dr. Franjo Klarić, sudija — Sušak za uspomenu na pok. Sanjin S. u liku umrlu u Skoplin Din 30.—

X. N. — D. — Din 2.—

U prošlom broju objavljeno 42.234,60

Ukupno Din 42.256,60

O ŽIVOTU

Stalna na tom svjetu: Samo mijena jest. PETA RERADOVIĆ. Što je sunce danas, to je zemlja bila juče, što je mjesec danas, to će zemlja biti sutra.

Sve što živi, sve će to umreti, a iz prahe umrloga rodiće se novi život.

Koliko je god ideja bilo, toliko i grobova njihovih, i sve vaskršće misli yuku koren iz pepela umrlih.

Život, to je večan proces rađanja i umiranja, večna mena funkcionija i formi uvek ista, večne sadržine.

Na sveih ovim prolazno je sve sem dela Božjih i zakona večnih.

Dr. IVO MOGROVIOĆ.

NARUČITE DŽEPNI KOLEDAR »SOCA« ZA 1938. GOD.

Preporučamo za 1938. godinu 48. — 616. — broja, za 1939. godinu 24. — 616. — broja, za 1940. godinu 24. — 616. — broja. Za 1938. godinu 48. — 616. — broja, za 1939. godinu 24. — 616. — broja, za 1940. godinu 24. — 616. — broja. Za 1938. godinu 48. — 616. — broja, za 1939. godinu 24. — 616. — broja, za 1940. godinu 24. — 616. — broja. Za 1938. godinu 48. — 616. — broja, za 1939. godinu 24. — 616. — broja, za 1940. godinu 24. — 616. — broja.

»Istra« izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na zadnjem rubiku razni govornici i članovi. — Tisk: Stećanjina